
Найда Людмила В'ячеславівна, завідувачка відділу НТБ Національного університету «Львівська політехніка»

УДК 027.7(477.83):028.8+821

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У НТБ НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Л. В. Найда

Науково-технічна бібліотека
Національний університет «Львівська політехніка»

Анотація: Представлено різні напрями та методи популяризації художньої літератури як важливого засобу інтелектуального, творчого та духовного розвитку студентів. Висвітлюються інноваційні форми роботи, спрямовані на промоцію читання.

Ключові слова: популяризація читання, інновація, флешмоб, соціальні мережі, опитування.

«Немає нічого, що більшою мірою привертало б мене все моє життя, ніж читання хороших, добрих книг, що містять глибокі і цікаві думки»
Апшероні А.

Проблема занепаду читання виникла не сьогодні, її ми спостерігаємо протягом десятиліть. У зв'язку з пропозиціями легкодоступної інформації у цифровій формі сучасний читач байдужіє до традиційної книги та знижується

його зацікавлення до літератури. Ця тенденція охопила не тільки Україну, отже, читаючих у світі стає дедалі менше. Близько 46 % наших громадян взагалі не читають [3].

Науковці та психологи з різних країн вивчають вплив читання на розвиток людини. Спираючись на результати їх досліджень, можемо говорити про користь читання та його переваги. Згідно цих досліджень [5–6], читання покращує роботу мозку, допомагає не лише розширювати словниковий запас, а й підвищує загальну грамотність. Читання є барометром духовного здоров'я суспільства, а ті, котрі читають багато художньої літератури, краще розуміють інших, проявляють емпатію та мають здатність дивитися на речі з іншої точки зору.

Ми прагнемо стати частиною європейської спільноти. Щоб утвердити себе у ній та стати конкурентноспроможними на світовому ринку нам потрібні розумні, інтелектуально розвинені молоді громадяни. Тому так важливо популяризувати читання, в першу чергу серед молоді, та наголошувати на ролі книги, як важливої складової національного, культурного, професійного та інтелектуального збагачення людини [4].

Для бібліотек питання популяризація читання було і залишається одним із основних завдань. Якщо раніше цим питанням займались виключно бібліотеки, то сьогодні вони перестали бути монополістами у цій справі. Сьогодні ця діяльність також притаманна видавництвам, книгарням, письменникам. Всіх їх об'єднує одна мета – залучити до читання якомога більше людей, популяризувати читання і формувати культурну компетентність молоді. Для цього потрібно об'єднати зусилля спільно із закладами освіти, засобами масової інформації, громадськими організаціями [11].

Український інститут книги на своїй сторінці у Facebook ділиться проектом «Дегустація книжок». Сьогодні, у час карантину Український інститут книги разом з Українською бібліотечною асоціацією провели онлайн-конференцію, де обговорювались важливі питання бібліотечної сфери, зокрема, використання електронної художньої книги, підвищення інтересу до читання. Був проведений аналіз використання художньої електронної книги та вказано сайти, які бібліотекарі можуть пропонувати своїм читачам.

Заслуговує уваги досвід роботи бібліотек щодо впровадження інноваційних форм і методів промоції читання. Цікаві методи інформування про нові надходження та найбільш читані книги має Херсонська ОУНБ, на абонементі якої

є точка доступу до відповідної інформації через i-Pad з доступом до Інтернет. Це дозволяє знайомитись з кращими зразками сучасної української літератури. Оригінальними є створені ними проекти: фото-проект однієї книги «Я читаю «Сонячну алею» Томаса Бруссіга»; літературні «смаколики»; фотосесія бібліотечних працівників як засіб популяризації читання, книги, бібліотеки; відеогляди сучасної української літератури; буктрейлери [9].

Експрес-опитування «Book-симпатія» з визначенням рейтингів книжкових лідерів організовує Чернівецька ОУНБ. Локальне дослідження «Чому я читаю саме цього автора?», результати якого узагальнюються у рейтингу книг «Український Best», здійснила на своєму сайті Тернопільська ОУНБ. Активно працює у цьому напрямку і наукова бібліотека Хмельницького національного університету. В одному із бюлетенів, які видає книгозбірня, зібрано «матеріал, що стосується проблем читання художньої літератури сучасним студентством» [8]. «Нові форми та методи розвитку інтересу до читання...» пропонує бібліотека Івано-Франківського національного медичного університету.

Питання «читання як розвиваюче середовище нового покоління» обговорювали і на круглому столі «Бібліотека: місце традицій, простір інновацій» у Київському національному університеті культури і мистецтва [2].

Не стоїмо осторонь цієї проблеми і ми. Упродовж декількох років Науково-технічна бібліотека НУ «Львівська політехніка» (НТБ) шукає і впроваджує нові форми роботи у популяризацію читання художньої літератури.

Починаючи з 2016 р., бібліотека активно долучається до проведення «Наукових фестин» в Університеті. Це свято науки та інтелекту, метою якого є популяризація навчання у нашому ВЗО. Завданням бібліотеки є промоція та популяризація книги. В рамках проведення цього заходу у стінах НТБ відбуваються літературні квести, флешмоби, бібліотекою «курсую» «Бібліотрамвай»,

<https://www.facebook.com/photo?fbid=2878921715488186&set=a.285069951540055> , який скеровує своїх читачів у світ книги та її героїв. Упродовж маршруту учасників очікують несподіванки, сюрпризи, вікторини, ігри, книжкові виставки. Значну допомогу у підготовці та проведенні такого свята нам надають студенти, а її активними учасниками є учні львівських шкіл <https://www.facebook.com/photo?fbid=2878925292154495&set=a.285069951540055> .

Традиційно у Всеукраїнський день бібліотек відбуваються заходи, які пропагують художню книгу. Флешмоб «Читання на бамбетлі», захід який вперше було проведено у 2016 р., спонукав відвідувачів почитати уривки з улюблених творів на зручному бамбетлі¹.

У 2019 р. наступним таким «читанням» був спільний проект з учасниками студентського театру-студії «Хочу» – «Літературний Львів 30-х». У ньому студенти університету представили творчість авторів знаних і забутих, тих хто залишив помітний слід у літературному мультикультурному просторі міста. Серед них: українці, поляки, євреї, об'єднанні особливою «львівською ідентичністю» та непересічним талантом: Богдан-Ігор Антонич і Святослав Гординський, Дебора Фогель та Бруно Шульц, Софія Яблонська і Станіслав Лем та ін.
<https://www.facebook.com/photo?fbid=2432596263454069&set=a.285069951540055>

Інший захід – «Ніч в бібліотеці» перетворюється у свято книги, де родзинкою дійства стають письменники. Так, нічним гостем у 2017 р. був Любко Дереш, якого, незважаючи на пізню годину, студенти чекали з великим нетерпінням. Їхні очікування були цілком виправдані: разом із молодим письменником вони провели захопливу «Бедуїнську ніч у Львові», поспілкувалися з гостем і почули відповіді на безліч своїх запитань.
<https://www.facebook.com/photo?fbid=1744430222487750&set=pcb.1744431415820964>

Щорічно, в День першокурсника, ми організуємо виставкові стенди новинок художньої літератури. Популяризуючи нове у світі літератури, рекламуємо відділ художньої літератури, який функціонує у бібліотеці.

З метою створення університетського читацького середовища і популяризації читання у 2017 р. започатковано проект «Політехніка читає». Розроблено низку питань, які стосуються перших кроків захоплення книгою, читацьких уподобань, улюблених письменників, планів щодо майбутнього читання. На сторінці НТБ у Facebook публікувались відео-інтерв'ю, в яких наші користувачі відповідають на питання про власний досвід читання. Переглянути ці записи можна на You Tube.

¹ Бамбетель – (від нім. *Bankbettel*) – лавка-ліжко, яка розсувається для спання та складається для сидіння, характерний атрибут в Галичині 19 ст. та на початку 20 ст.

https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%94

Своєрідну “рекламу” художній книзі ми робимо на сайті бібліотеки та на сторінці у Facebook у різних форматах: публікуємо у розділі новини літератури, віртуальні виставки, підготували буктрейлер².

Враховуючи свій досвід роботи, ми можемо констатувати, що інтерес читача до художньої книги значно зростає після екранізації та театральних постановок творів, тому нами була підготовлена віртуальна виставка «Художня книга на екрані» <http://library.lp.edu.ua/uk/hudozhnya-knyga-na-ekrani>.

Промоцію читання та промоцію книги ми реалізуємо спільно із структурними підрозділами університету, різними культурно-освітніми та науковими організаціями, спільнотами міста. Наша багаторічна співпраця з театром-студія «Хочу» Народного дому «Просвіта» НУ «Львівська політехніка» є цьому підтвердженням, адже із ними підготовлено не одне театральне дійство. <https://www.facebook.com/photo?fbid=2432600456786983&set=a.285069951540055>

У 2019 р. у рамках проведення «Форуму випускників» презентовано літературно-мистецьку композицію «Діалоги до Антонича», яка супроводжувала виставку картин видатного художника Євгена Безніска, за мотивами поезій Богдана-Ігоря Антонича <https://www.facebook.com/photo?fbid=2221211341259230&set=a.285069951540055>.

Того ж року підготовлено інсценізацію «Тільки у Львові», <https://www.facebook.com/librarynulp/posts/2423037594409936>, де актори відкрили гостям світ батярів з їхніми жартами, веселощами, неповторною гварою та модою 30-х років під час святкування «Дня вулиці у стилі ретро» у Всеукраїнський день бібліотек. При підготовці цих міні-вистав були використані художні твори представленої тематики.

У 2017 р. ідею промоції літератури про Японію та японською мовою трансформовано в організацію комплексного заходу «Днів Японії у Львівській політехніці» у рамках «Року Японії в Україні» під егідою Посольства Японії із співпраці з кафедрою іноземних мов Львівської політехніки та Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою. Під час заходу відбулася

² Наш досвід створення буктрейлера ми представляли на минулорічній конференції.

презентація виставки «Японістика у фонді НТБ», де були представленні видання з історії, культури, науки та художньої літератури Японії з фондів бібліотеки.

Уже стало традицією проводити просвітницькі заходи, які популяризують читання і художню літературу, спільно із студентами інституту гуманітарних та соціальних наук, кафедрою СКІД та кафедрою ДАС інституту архітектури та дизайну. Це флешмоби «Читання на бамбетлі», відеоролики до Всесвітнього дня поезії <https://www.youtube.com/watch?v=0gHOgmKew5Y> та до ювілею Ліни Костенко <https://lpnu.ua/news/2020/pracivnyky-ta-chytachi-naukovo-tehnichnoyi-biblioteky-poetychnym-fleshmobom-pryvitaly-linu>

Розширено співпрацю з культурно-освітніми закладами та громадськими спільнотами міста. Співпраця з туристичним агентством «Pro Lviv with love» дала можливість провести у стінах нашої книгозбірні лекцію-презентацію літературного проекту Наталії Кобринської «Перший вінок». Родзинкою цієї лекції було читання творів авторок та упорядниць жіночого альманаху «Перший вінок»

<https://www.facebook.com/photo?fbid=1902438113136556&set=a.285069951540055> .

Спільно з «Благодійним фондом допомоги батальйону «Донбас-Україна» та кафедрою СКІД організовано фотовиставку батальйону «Донбас-Україна», де представлено світлини, які відкривають картини повсякденного життя воїнів української армії. Не тільки ця виставка, а й презентація антології громадянської лірики «Допоки надія, допоки мета», автором проекту якого був Олесь Дяк – голова журі конкурсу, член Національної спілки письменників України та презентація-обговорення поетичної збірки «Вогнити! Вижити! Перемогти!» Володимира Тимчука, підполковника Збройних Сил України стали вагомим внеском у патріотичне виховання студентів <https://www.facebook.com/zhanna.shijaniuk/posts/896922650472278> .

Не слід відкидати велику роль та особистість бібліотекаря, його компетентність та фаховість у цьому процесі, обізнаність в літературно-художньому світі, неординарне мислення. Роботу з популяризації книги починаємо з вивчення читацького попиту, виникає необхідність стежити за кращими зразками сучасної художньої літератури і оперативно інформувати про новинки своїх читачів.

Саме тому цього року, готуючись до проведення круглого столу «Нові форми і методи в популяризації сучасної української літератури в бібліотеках»,

спільно з кафедрами: української мови; соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; журналістики та засобів масової комунікації, з метою вивчення інтересів та потреб у читанні української художньої літератури, нами організовано опитування у формі анкети, яку розповсюджено на сайті університету і бібліотеки та сторінках Facebook.

Отже, активно працюючи у напрямі популяризації художньої літератури, ми докладаємо зусиль для формування навичок читання як важливого засобу інтелектуального, творчого та духовного розвитку студентів. Використовуючи різні методи популяризації кращих творів української та світової літератури, намагаємось мотивувати до читання, розвивати культуру та якість читання студентської молоді.

Література:

1. Безручко О. В. Бібліотека, читання як розвиваюче середовище нового покоління. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія*. 2014. Вип. 8. С. 24–33. URL: <https://cutt.ly/vyC1Dw6> (дата звернення: 18.05.2020).
2. Бібліотека: місце традицій, простір інновацій : матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури и мистецтв, наук. б-ка. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. 158 с. URL: <https://preview.tinyurl.com/ycx9qeu5> (дата звернення: 12.05.2020).
3. Вилегжаніна Т. Криза читання як сучасна проблема світового рівня. *Бібліотечна планета*. 2011. Вип. 4. С. 4–6.
4. Громко Т. В. Формування культури читання художньої літератури у студентів-істориків. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. № 61. С. 240–242. URL: <https://cutt.ly/FyC1GWk> (дата звернення: 21.05.2020).
5. 10 переваг читання: чому корисно читати книги щодня. *Українська літературна газета* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/zyC1CQn> (дата звернення: 11.05.2020).
6. Книги роблять нас кращими, а інтернет – ні: дослідження. *Рідна Україна* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/JyC0gMy> (дата звернення: 11.05.2020).

-
7. Проблема читання – проблема всього світу. URL: <http://profy.nlu.org.ua/file/id3759.pdf> (дата звернення: 13.05.2020).
 8. Проект програми читання художньої літератури НБ ХНУ «Читання книги та її популяризація в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету». *Бібліотека в освітньому просторі. Проблеми читання художньої літератури та її популяризація у бібліотеці вишу* : інформаційний бюлетень. 2012. № 13. URL: <https://cutt.ly/9yC2ytK> (дата звернення: 13.05.2020).
 9. Просування читання та залучення читачів: сучасні підходи і можливості. *Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/lyC2fzP> (дата звернення: 14.05.2020).
 10. Сучасний літературний процес: Бібліотека. Книга. Читач : реком. тематика семінарів працівників районних і міських бібліотек / підгот. С. Кравченко, відп. ред. І. Цуріна. Київ : М-во культури України, б-ка ім. Я. Мудрого, 2017. 44 с. URL: <http://profy.nlu.org.ua/file/ukrlit-2017.pdf> (дата звернення: 12.05.2020).
 11. Тарадименко І. І. Можливості бібліотеки щодо просування читання у молодіжне середовище: сучасний підхід: *На замітку методисту* : інформдайджест. 2010. Вип. 5. С. 4–9. URL: <https://cutt.ly/ByC93E7> (дата звернення: 21.05.2020).

ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В НТБ НУ «ЛЬВОВСКАЯ ПОЛИТЕХНИКА»

Научно-техническая библиотека
Национальный университет «Львовская политехника»

Л. В. Найда

Аннотація: Представлены различные направления и методы популяризации художественной литературы как важного средства интеллектуального, творческого и духовного развития студентов. Освещаются инновационные формы работы, направленные на продвижение чтения.

Ключевые слова: популяризация чтения, инновация, флешмоб, социальные сети, опросы.

**INNOVATIVE FORMS OF POPULARIZATION OF FICTION
AT NTB NU "LVIV POLYTECHNIC"**

Scientific and technical library
Lviv Polytechnic National University

L. Nayda

Annotation: The directions and various methods of popularization of fiction as an important means of intellectual, creative and spiritual development of students are presented. Innovative forms of work aimed at promoting reading are highlighted.

Key words: popularization of reading, innovation, flash mob, social networks, polls.